

Základní škola, Uherské Hradiště, Za Alejí 1072

Minimální preventivní program projekt

školní rok 2024/2025

Zpracoval: Mgr. Michal Vrobel

Název projektu:	Minimální preventivní program
Anotace projektu:	Náměty k primární prevenci sociálně patologických jevů týkající se zdravého životního stylu a výchovy k odpovědnosti za zdraví své a ostatních
Cílová skupina:	Žáci ZŠ Uherské Hradiště, Za Alejí 1072
Předkladatel projektu:	ZŠ Uherské Hradiště, Za Alejí 1072
Statutární zástupce:	Mgr. Vratislav Brokl, ředitel školy
Navrhovatel projektu:	Mgr. Michal Vrobel školní metodik primární prevence

Obsah

1. Úvod
2. Stav školy z hlediska patologických jevů, její zaměření
3. Personální zajištění prevence
4. Cíle MPP
5. Cílová skupina
6. Způsob realizace
7. Znalostní kompetence žáků
8. Metody a formy, jakými budou dílčí aktivity řešeny
9. Stav dětí ve vztahu k patologickým jevům

1. ÚVOD

Základním obsahem MPP je primární prevence rizikového chování mládeže. Tento program má pomáhat dětem a dospívajícím žít správným způsobem života, má posloužit jako pomůcka poskytující nejjednodušší postupy. Obsah programu, formy a metody jeho realizace odpovídají charakteristikám cílové skupiny, pro kterou je určen. Dílčí aktivity, které jsou součástí programu, doplňují jednotlivé preventivní aktivity realizované v rámci MPP.

Koncepce rizikového chování u dětí a mládeže vychází z Národní strategie protidrogové politiky, z Akčního plánu realizace Národní strategie protidrogové politiky a z Metodického pokynu k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních Č. j.: 20 006/2007-51

Naše škola vytváří MPP jako základní nástroj prevence. Jde o komplexní systémový prvek v realizaci preventivních aktivit, sleduje se účinnost, průběh, měří se efektivita jednotlivých aktivit. Je důležité zahájit primární prevenci právě v době základní školní docházky, poskytnout žákům co nejvíce informací o prevenci sociálně patologických jevů. Pro školu je závazný a podléhá kontrole České školní inspekce.

2. STAV ŠKOLY Z HLEDISKA PATOLOGICKÝCH JEVŮ, JEJÍ ZAMĚŘENÍ

Vzájemné působení mezi učitelem a žákem:

Budujeme vzájemnou důvěru mezi učitelem a žákem. Snažíme se hledat cestu k žákům, komunikovat s nimi, respektovat jeho názor, jeho potřeby. Učitel získává důvěru žáka i prostřednictvím budování vztahu s rodinou, sociálním prostředím žáka - rozhovory na tripartitě všech žáků ve škole, je otevřen komunikaci s žákem, s rodičem, širší rodinou, ostatními pedagogy, atd. Při dosažení dohody o společných cílech, dochází ke vzájemnému porozumění a podpoře žáka.

Práce ve třídě, ve skupinách:

Ve všech třídách při plnění učebních plánů a v různých projektech žáci spolupracují v různorodých a různě velkých skupinách. Pozornost je věnována spolupráci ve skupinách, podporuje naslouchání, zapojení všech členů skupiny. Je tak podporována spolupráce, komunikace a rozvíjí se kompetence týmové práce. Žáci se učí vést diskuzi, vyjadřovat své názory, naslouchat druhým a vhodným způsobem reagovat na kritiku. Jednou z možností je například vedení komunitního kruhu, ve kterém má každý právo diskutovat na základě pravidel diskuse, sdílet své pocity, obavy, radosti, zážitky, podněty k životu třídy, klást otázky. Na práci v komunitním kruhu naše škola klade velký důraz. Komunitní kruh je využíván, nejen v třídnických hodinách, ale i ve výuce, na adaptačních pobytech, lyžařských kurzech.

Celoškolní projekty:

V rámci projektů se žáci mohou blíže seznámit s děním kolem sebe a aktuálními tématy. Umožňuje intenzivní spolupráci tříd v rámci ročníku. Celoškolní projekt navíc podporuje spolupráci žáků napříč třídami a napříč ročníky. Žáci se navzájem poznávají a dokážou spolupracovat starší s mladšími. Je to podstatný prvek prevence šikany starších žáků vůči mladším. V této oblasti výrazně pomáhá práce školního parlamentu.

Individuální hodnocení, kriteriální hodnocení, sebehodnocení, zpětná vazba:

Žáci dostávají komplexní zpětnou vazbu od učitele. Jsou informováni o svých výsledcích, o svém zlepšení, či zhoršení prospěchu. Je podporován jeho individuální talent a zájem. Individuální výuka může probíhat ve skupinách podle zaměření žáka. Pomáháme budovat důvěru ve své schopnosti, ve vlastní síly, pozitivní náhled na svět a na život.

Komunikace s rodiči, veřejností:

Rodiče jsou o MPP informováni prostřednictvím třídních učitelů na třídních schůzkách a prostřednictvím webových stránek školy. Informovanost je zaměřena na oblast prevence užívání návykových látek a šikany. Rodiče každého žáka obdrží informace, které obsahují kontaktní telefonní čísla a adresy, a několik užitečných rad, jak se zachovat, zjistí-li u svého potomka závislost či stane-li se jejich dítě obětí šikany.

Učitelé nabízejí všem rodičům možnost individuální konzultace a sezení na tripartitách, kde hovoří rodiče se žákem i učitelem. Učitel si prostřednictvím tripartit vytváří obrázek o potřebách, zájmech i problémech žáků a rodiče tak poznávají prostředí školy a lépe tak chápou potřeby svých dětí ve škole a požadavky školy na žáka a rodiče.

Pedagogická diagnostika:

Učitel věnuje pozornost žákům, registruje signály o možném problému žáka a hledá příčiny a vhodné formy nápravy. Spolupracuje s rodiči, školním psychologem a výchovným poradcem, který se zapojí do diagnostického a terapeutického procesu. Případně je využíváno dalších odborných institucí.

Řešení přestupků:

Porušování školního řádu, týkající se držení, distribuce a užívání návykových látek v prostorách školy, je klasifikován jako hrubý přestupek a jsou vyvozeny patřičné sankce. Jsou sledovány i další sociálně patologické jevy – šikana, vandalismus, brutalita, rasismus atd. Při jejich zjištění jsou navržena cílená opatření. V případě, kdy selže prevence ve škole, bude přistoupeno k následujícím opatřením:

1. Individuální pohovor se žákem
2. Jednání s rodiči na úrovni výchovné komise
3. Doporučení kontaktu s odborníky
4. V případě nezájmu rodičů uvědomění sociálního odboru, oddělení péče o dítě
5. V případě dealerství oznámení Policii ČR

Zveřejňování informací:

Informace budou zveřejňovány na nástěnkách školního psychologa, výchovného poradce a metodika prevence. Informace obsahují důležitá telefonní čísla a adresy (linka důvěry apod.) a další informace, které se vztahují k tématům zařazených do Minimálního preventivního programu. Na výběru témat umístěných na nástěnku se mohou žáci podílet právě svými dotazy vhažovanými do schránky důvěry.

Dalším informačním zdrojem pro žáky a hlavně vyučující je knihovna a videotéka u metodika prevence. Program bude propagován a zveřejňován ve školním časopise, na školních webových stránkách.

3. PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ PREVENCE

Školní psycholog, výchovný poradce a metodik prevence – ŠPP

- Každý má vymezené své kompetence a povinnosti
- Koordinují společně aktivity školy v oblasti prevence
- Funguje program MIŠ (Minimalizace šikany)“
- Nabízí učitelům a žákům možnost poradit se o svých problémech
- Zaměřují se na žáky, kteří jsou ohroženi ve svém vývoji, sebepojetí, komunikaci s druhými
- Učitelé informují ŠPP o případech výskytu agresivního chování ve třídě, signálů o potížích žáka (osobnostní, rodinné, vztahové,...), náhlém i trvalém neúspěchu v učení, obtížné komunikaci, konfliktu s rodiči, porušování pravidel soužití ve škole žákem, krádežích ve třídách
- ŠPP navrhuje opatření, navrhuje řediteli školy svolání výchovné komise, vede individuální konzultace s dětmi, s rodiči, informuje o možnostech odborné péče, na třídnických hodinách metodik pracuje v komunitních kruzích v jednotlivých třídách a další pomoci (adresář sociálních služeb, linku bezpečí, apod.)
- Jedná se sociálním odborem, konzultuje problémy s odbornými pracovišti – SPC, PPP.
- ŠPP spoluvytváří minimální preventivní program, podílí se na jeho realizaci
- Spolupracuje s institucemi a organizacemi v oblasti primární prevence
- Dokumentuje průběh preventivní práce školy

Pedagogičtí pracovníci:

- Konzultují případné problémy, navrhují opatření
- Třídní učitel je v kontaktu s rodiči žáků ve své třídě prostřednictvím třídních schůzek, osobních setkání a tripartit, na kterých upozorňují na možné patologické jevy a navrhují řešení
- Rozvíjí kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností a učí podle principů a metod v rámci koncepce školy

Ředitel školy:

- Sleduje problémy celé školy a dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití všech ve škole
- V případě potřeby svolává výchovnou komisi za účasti rodičů, pedagogů, pracovníků orgánů péče o dítě, psychologů, apod.

4. CÍLE MPP

- Školní preventivní program zařadit do školních vzdělávacích programů a běžného života školy
- Funkční informační systém vzdělávání školního metodika, vícezdrojové a víceleté financování projektů primární prevence
- Vytváření a distribuce metodických materiálů
- Výchova ke zdravému životnímu stylu
- Rozvoj a podpora sociálních kompetencí
- Zapojování rodin do života školy a jednotlivých tříd
- Další vzdělávání pedagogických pracovníků a jejich osobní rozvoj

Cílem působení MPP je dítě odpovědné za vlastní chování a v míře přiměřené jeho věku:

- s posílenou duševní odolností vůči negativním zážitkům a vlivům
- schopné dělat samostatná (a pokud možno správná) rozhodnutí
- schopné řešit, případně nalézt pomoc pro řešení problémů
- vyhranit si negativní vztah k návykovým látkám
- podílet se na tvorbě prostředí a životních podmínek ve škole i doma
- zmapování potřeb v oblasti primární prevence
- finanční podpora školních preventivních strategií

Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže zahrnuje aktivity v oblastech prevence:

- agrese, násilí a šikanování, kyberšikana
- pozdní příchody do školy, do vyučovacích hodin, záškoláctví
- kriminality, delikvence, vandalismus a jiné formy násilného chování
- ohrožování mravní výchovy mládeže, vulgární vyjadřování a chování
- xenofobie, rasismus, intolerance a antisemitismus
- drogové i nedrogové závislosti, užívání legálních a nelegálních drog, anabolik, medikamentů a dalších látek
- netolismu (virtuálních drog) a patologického hráčství (gambling)
- diváckého násilí a extrémismus na stadionech, sportovních soutěžích
- sexuálního zneužívání dětí, syndromu týraných a zneužívaných dětí
- sekt a sociálně patologických náboženských hnutí

5. CÍLOVÁ SKUPINA

- Prevence sociálně patologických jevů a její strategie je zaměřena na všechny žáky 1. -9. ročníku základní školy, se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího rodinného prostředí, dětem s nedostatečným prospěchem a s některými typy specifických vývojových poruch chování.
- Vzdělávací aktivity jsou směřovány k pracovníkům, kteří zajišťují činnost školního poradenského pracoviště – výchovný poradce, metodik prevence, speciální pedagog, školní psycholog
- U pedagogů je další vzdělávání zaměřeno na celý pedagogický sbor, s přihlédnutím k začínajícím pedagogům a pedagogům bez odborné kvalifikace.
- Všichni rodiče jsou o všem informováni školou, ŠPP a třídními učiteli
- Pozornost je věnována skupinám rodičů tříd, kde se vyskytly negativní jevy – šikana, kyberšikana, agresivní chování
- Individuální pozornost je věnována rodičům žáků, u kterých byl zjištěn výskyt návykových látek, konzumace alkohol a kouření, rodičům žáků – agresorů v případech šikany

6. ZPŮSOB REALIZACE

Hlavní aktivity:

- Poskytování poradenských služeb a zajišťování poradenských služeb specializovaných poradenských a preventivních zařízení pro žáky, rodiče a pedagogy
- Sledování konkrétních podmínek a situace ve škole či školském zařízení z hlediska rizik výskytu patologických jevů
- Osvětová činnost pro rodiče v oblasti zdravého životního stylu a spolupráce s nimi
- Setkávání třídních učitelů se žáky a jejich rodičů na tripartitách
- Systémové zavádění etické a právní výchovy, výchovy ke zdravému životnímu stylu do výuky
- Vytváření podmínek pro smysluplné využití volného času dětí a mládeže
- Uplatňování preventivních aktivit a programů speciálně zaměřených na jednotlivé rizikové skupiny dětí a mládeže
- Uplatňování různých forem a metod umožňujících včasné zachycení ohrožených dětí a mladistvých
- Uplatňování různých forem a metod působení na jednotlivce a skupiny dětí a mládeže, zaměřeného na podporu rozvoje jejich osobnosti a sociálního chování
- Systematické vzdělávání pedagogických pracovníků v metodikách preventivní výchovy, v technikách pedagogické preventivní práce, nácviky praktických psychologických dovedností, metody vytváření pozitivních vztahů mezi žáky a řešení problémových situací

Základními kompetencemi prevence v rámci podpory zdraví a zdravého životního stylu jsou:

- zvyšování a rozvíjení sociálních dovedností – zlepšení sociálních vztahů, odpovědnost za chování a uvědomění si důsledků jednání
- zlepšování a rozšiřování komunikačních dovedností – schopnost řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- vytváření pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty

- formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje apod.

Klíčové vyučovací oblasti jsou:

- **přírodovědná** (např. biologie člověka, fyziologie, biologické účinky drog, chemické aspekty drog atd.)
- **zdravého životního stylu** (např. výchova ke zdraví, osobní a duševní hygieně, podmínky správné výživy, volný čas apod.)
- **společenskovední** (proces socializace jedince, užší a širší společenské prostředí, jedinec ve vzájemné interakce se sociálním prostředím apod.)
- **občanské výchovy** (postavení rodiny ve společnosti, vedení domácnosti, správná výživa, zdraví vývoj a příprava na život, formy komunikace, zvyšování sociální kompetence dětí a mládeže, subjekty participující v oblasti prevence drog atd.)
- **sociálně právní** (právní aspekty drog, práva dítěte, význam a cíle reklamy apod.)
- **sociální patologie** (postoj společnosti ke zneužívání drog, delikventní chování, kriminalita, xenofobie, šikanování, rasismus apod.)

Preventivní témata jsou nejčastěji frekventována v následujících předmětech:

- výchova ke zdraví
- občanská výchova
- přírodopis
- biologie
- přírodověda
- vlastivěda
- český jazyk
- prvouka
- výtvarná výchova
- tělesná výchova
- sport jako životní styl
- chemie

7. ZNALOSTNÍ KOMPETENCE ŽÁKŮ

1. – 3. ročník

- žáci dokážou pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků
- znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- mají vědomosti jak udržovat zdraví

3. – 5. Ročník

- žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě
- znají činnosti, které jsou vhodné zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl
- podobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví
- znají zákony omezující kouření, požívání alkoholu a zákony týkající se užívání a šíření drog
- umí komunikovat se službami poskytující poradenskou pomoc
- umí pojmenovat základní mezilidské vztahy
- ví na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho práva
- mají povědomost o jednání, které ohrožuje práva druhých (šikana, násilí, zastrašování aj.) je protiprávní
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky

6. - 9. ročník

- žáci znají význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl a zdraví
- respektují odlišné názory či zájmy a odlišné způsoby jejich chování a myšlení, jsou tolerantní k menšinám
- znají a uplatňují vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, spory řeší nenásilným způsobem

- umí spolupracovat ve skupině a přebírat zodpovědnost za společné úkoly
- znají významné dokumenty orgánů právní ochrany občanů
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné protiprávní činy
- umí chápat zdraví ve smyslu holistickém, ve složce fyzické, duchovní, sociální
- umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- umí vysvětlit své konkrétní postoje a chování z pohledu zdraví
- ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci
- znají pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny
- ví, že zneužívání dítěte je trestné
- umí diskutovat o rizicích zneužívání drog, orientují se v trestně právní problematice návykových látek
- ví, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít
- bezpečně zvládají účelné modely chování v krizových situacích (šikanování, týrání, sexuální zneužívání apod.) a správně se rozhodují v situacích vlastního nebo cizího ohrožení
- dokážou komunikovat se specializovanými službami (linky důvěry, krizová centra)
- odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médii a umí o nich diskutovat

8. METODY A FORMY, JAKÝMI BUDOU DÍLČÍ AKTIVITY ŘEŠENY

1. -5. ročník

- pravidla soužití mezi žáky a učiteli
- návštěva metodika prevence ve všech třídách, za účelem navázání kontaktu se všemi žáky a dotazníkovou formou zjišťovat možný výskyt sociálně patologických jevů
- vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- rozvíjet schopnost diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty (např. formou komunitního kruhu)
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „NE“

- zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti, zvyšování sebedůvěry a upevňování všestranného rozvoje osobnosti žáka
- budovat u žáků vzájemnou úctu, sebeúctu a důvěru
- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- upevňování základních návyků v rámci zdravého životního stylu – hygiena, životospráva, sdělení základních informací z oblasti prevence experimentování s alkoholem a cigaretami
- základy etické a právní výchovy
- důraz na spolupráci s rodiči
- nabídka volnočasových aktivit
- práce v žákovském parlamentu
- ekologická výchova
- návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, besed apod. Účast v soutěžích výtvarných, sportovních, zdravotnických, dopravních atd. jako v předchozích letech

6. -9. ročník

- návštěva metodika prevence ve všech třídách, za účelem navázání kontaktu se všemi žáky a dotazníkovou formou zjišťovat možný výskyt sociálně patologických jevů
- Adaptační pobyty, jako důležitý prostředek k vzájemnému poznávání účastníků
- společné vytváření aktuálních pravidel třídy
- vytváření a navozování důvěry mezi žáky a učiteli a mezi žáky navzájem
- formování třídy, jako bezpečné místo pro žáky, která jim pomůže vyhnout se rizikovému společensky nežádoucímu chování – šikanování, užívání alkoholu a drog, vzniku různých typů závislostí apod.
- začlenění nových žáků do třídy
- naučit se bránit se a vyhýbat se manipulaci, s uměním říci „NE“
- trénink odpovědnosti za vlastní rozhodnutí zvládání náročných fyzických i duševních situací
- umění vyrovnat se s neúspěchem
- rozvoj schopností přijímat svobodná a odpovědná rozhodnutí
- nácvik efektivní komunikace na základě vlastních prožitků

- zvýšení schopnosti odolávat nebezpečím, krizím, stresu, zátěžovým situacím (včetně odmítání alkoholu, drog, nikotinu, nevhodných způsobů chování)
- přehled životních rizik
- společenské vztahy (včetně mediální hygieny, vlivu reklamy apod.)
- modelové, projektové situace poskytující návody k řešení problémů

Konkrétní aktivity podporující primární prevenci:

- výchova k odpovědnosti za zdraví své i ostatních – vytváření eticky hodnotných postojů a způsobů chování
- akce zaměřené na zvyšování právního povědomí (využití nabídek různých druhů spolupráce s Policií ČR a městskou policií)
- zaměření pozornosti na projekty prevence drogových závislostí, konzumace alkoholu, vandalismu, rasismu, násilí, komerčního sexuálního zneužívání apod.
- na základě průzkumu zaměřeného na zneužívání návykových látek věnovat i nadále zvýšenou pozornost prevenci kouření
- správná životospráva – poruchy příjmu potravy – mentální anorexie a bulimie
- přednášky, besedy a pořady věnované tématům sociálně patologických jevů
- akce zaměřené na práci s národnostními menšinami směřující k potlačení rasismu a xenofobie
- zvyšování příznivého klimatu ve třídních kolektivech formou organizování AP, výletů, exkurzí, ŠVP, lyžařského výcvikového kurzu atd.
- organizování akcí směřujících k oživení klimatu ve škole a zábavnou formou zpříjemnění školního prostředí (tematické dny, sportovní akce, víkendové výjezdy atd.)
- široká nabídka volnočasových aktivit - účast v literárních, výtvarných, sportovních a jiných soutěžích
- školní časopis – dává prostor pro tvořivost žáků. Zvyšuje také zájem a povědomí žáků o dění ve škole.
- Žakovský parlament – rozvíjí zodpovědnost žáků za širší společenství a vzájemné soužití. Je prostorem pro zapojení žáků do organizace školy. Pravidelná setkání umožňují kontinuální práci a prevenci problémů ve třídách.

Aktivity zaměřené na rodiče a veřejnost:

- Seznámení rodičů s MPP v rámci třídních schůzek
- Konzultačních hodin třídních učitelů, tripartity, školního psychologa, výchovného poradce, školního metodika prevence
- Nabídka časopisu Prevence a propagačních materiálů o drogách a ...
- Seznámení rodičů s postupem školy v případě problémů žáků s drogami
- Informovanost občanů prostřednictvím místního periodika o programu školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů a zdravého životního stylu.

9. STAV DĚTÍ VE VZTAHU K PATOLOGICKÝM JEVŮM

Ke zjištění aktuálního stavu sociálně negativních patologických jevů ve škole jsou využívány poznatky práce školního psychologa, školního výchovného poradce, školního metodika prevence, diskuse v komunitním kruhu, dotazníkové metody, projekty směřované k této tematice, přednášky,

Dny prevence, práce třídních učitelů a připomínky dětí školního žakovského parlamentu, schránka důvěry, třídnické hodiny a hodiny předmětů výchovného charakteru.

Všechny zjištění nám ukazují a utvářejí představu o sociálně patologických jevech, jak u jednotlivců, ve třídách, tak i celkově ve škole.